

χορηγούναι.

Τὰ λόγια τοῦ ἀνθρώπου πήρανε δρόμο στο χωριό. Κι ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, καθὼς εἶπανε καὶ δυσκολονόητα κάπως γιὰ τοὺς καημένους τοὺς χωριάτες, παράλλαξαν, πήρανε κι ἄλλα νοήματα. Κι ἀπὸ στόμα σὲ στόμα φτάσανε σταυτιά τοῦ ἀφέντη ποὺ εἶχε τὸ χωριὸ τσιφλίμι του καὶ τοὺς χωριάτες ὑποταχικούς του. Καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ ἀφέντης :

— Τώρα θὰ τοὺς γητέψη αὐτὸς ὁ πλάνος τοὺς ἀνθρώπους μου. Θὰ τοὺς ἀνάψη τὸν καημὸ γιὰ τοὺς μακρινούς τοὺς δρόμους καὶ τὸν πόθο γιὰ τὰ ψηλά ἀνεβάσματα. Θὰ τοὺς πάρη ἀπὸ τὴ δουλειά τους, θὰ τοὺς βγάλῃ ἀπὸ τὰ μεροκάματα, θὰ τοὺς κάμῃ ἀκαμάτηδες καὶ ψωροπερήφανους. Ἀδιάφορους θὰ τοὺς κάμῃ πρὸς τὰ σπίτια τους καὶ πρὸς τὴ δούλεψή μου. Θὰ μοῦ σηκώσουνε κεφάλι. Ἀπὸ δουλευτάδες θὰ μοῦ γίνουν καταφρονιτάδες. Θὰ μοῦ λιγοστέψουν τὰ χέρια καὶ θὰ μοῦ κιντυνέψουν τὰγαθά μου.

Καὶ βροντοφώνησε πρὸς τοὺς ὑποταχικούς του :

— Διώχτε καὶ γκρεμίστε τον ἀπὸ δῶ πέρα τὸν κακὸν αὐτὸν ἄνθρωπο, τὸν πλάνο, τὸν ἀερολόγο, τὸν ἀτσιγγιανο καὶ τὸν ἀκάθαρτο. Θὰ μολέψῃ τὸ χωριὸ μας. Δὲν ἔχει αὐτὸς πατρίδα, καὶ ἦρθε νὰ μᾶς δασκαλέψῃ τὴν καταφρόνηση πρὸς ὁ,τι ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε ἀγιώτερο καὶ τιμιώτερο : Πρὸς τὴν Πατρίδα !

Κ' ἔβαλε τοὺς δούλους καὶ τὸν περροβολήσανε τὸν ἄνθρωπο.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΘΡΑΚΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ

3—

Στὴ Γαργαρέττα τὸν φιλοξενούσε γιὰ κάμποσες μέρες τὸ Θεωρῆ ἕνας φοιτητὴς ἀπὸ τὴν πατρίδα τους, ποὺ εἶχε καὶ τὴ μάνα του μαζί, ποῦχε λίγη συγγένεια μὲ τὸ μπαμπά του. Ἐκεῖ εἶχε κατασταλάξει, πάντα κρατώντας στὸ χέρι τὸ περίφημο ζεμπίλι του, καὶ σέρνοντας τὸ ἀκόμα ἱστορικώτερο πανταλόνι του, ποὺ χρόνια καὶ στὴν πατρίδα τὸ φορούσε πάνου στὴ δουλειά καὶ στὸν ἕπνο. Κοντὰ στὴ θειά του, νὰ πούμε, υιοθετημένος ἀπὸ ἔξοδα, κρατερούσε τὸ ποθητὸ καράδι, ποὺ θὰ τὸν ἔριχνε στὴν ἅγια γῆ, ὅπως τὴν ἔλεγε, τὴν Ἀμερικὴ, ποὺ ἀφιαρίζετο τὸν παρά, ὅπως ἀκουγε στὴν πατρίδα. Μερόνυχτα ζοῦσε μὲ ζῶη τοῦ ὄνειρου, ἔπλεε σ' ἕνα πέλαγο εὐτυχίας κ' εὐδαιμονίας. Ὁ φοιτητὴς πολλὰς φορὰς τὸν ἔβλεπε νὰ πέφτει σὲ ἐξοστὰση καὶ νὰ κάνει κινήσεις τέτοιες, σὰ νὰ μιλοῦσε μόνος του. Στὴν πραγματικότητα ὅταν συνειχόνταν, γελούσε μόνος — "Αἴ νὰ πάρ' γῆ ὀργή τ' ἔν' αὐτὸ ποὺ παθαίνω ! Ξέρω, ξάδερφε, γὼ τί μοιάζω : Ἐν σὰν τὸ παρὰ τὴ μπουλιουρτζή. Σὲ καλὸ νὰ ἔν' ! — καὶ χαμογελοῦσε. — Μιά βολά ἕνας μπουλιουρτζῆς πουλοῦσε μπουλιούργια. "Ὁ,τ' κέρδιζε πὲ τὸν κακοφάνε. Κουρασμένος καθὼς εἶτανε μιά βολά, κάθισε σὲναν ἴσιο τὸ μεσημέρ' κοντὰ στὸν τοῖχο, ἀπλώσε τὰ ποδιάρια τ' κοντὰ στὸ κοφίν' τὰ γυαλικά, κι ἀρχίσε νὰ σκεδιάξ'. — "Ἀμα πουλήσω τὸ κοφίν' αὐτόνα, ὁ,τ' κερδίσω θὰ τὸ κάνω δυό, ἄμα πουλήσω τὰ δυό θὰ τὸ κάνω τρία, τὰ τρία τέσσερα, ὅς ποὺ θὰ γένω πλούσιος. Ὁ Σουλτάνος θὰ φοδηθεῖ,

θὰ μὲ θελήσ' γαμπρό τ', γὼ δὲ θὰ θέλω, κείνος θὰ θέλ', γὼ ὄχ', ὥσπου θὰ τοῦ πῶ : — "Ὁχ', ἀδερφε, ἄφσε μ' ἡσυχόνα πεκεινά. . . . καὶ λέγοντας αὐτὰνὰ τὰ λόγια τ' ὄμοι μιά φροποδιά τὸ κοφίν' του, ποὺ πῆρε τὸν κατήφορο μὲς τὴ θάλασσα. Ἰδὼν τὰ γυαλικά, πᾶν τὰ μπουλιούργια ! . . . Ὁ μπουλιουρτζῆς τότες ξύπνησε πὲ τὸνειρο τ' μὰ εἶταν ζῶρας.

— "Ἔστ' καὶ γὼ, ξάδερφε, λογαριάζω ἄντε νὰ διοῦμ' ποῦ θὰ βγεῖ μὲ κείν' τὸν Πατρικόπουλο.

Περιμένοντας τὸ βαπόρι, ἔκαμε μερικούς καλοὺς ὀλοήμερους γύρους στὴν Ἀθήνα. Μὲ τὸν ξάδερφο πῆγε καὶ στὸ Μουσεῖο. Πέρασαν ὅλη τὴν αἴθουσα κ' εἶχανε φτάσει ὄς στὸν Ἐφηβο τῶν Ἀντικλητήρων. Στὸ μεταξὺ ἔφαγγε μὲ τὰ χέρια του τὰ μάρμαρα, νὰ δεβαιωθεί αἰὴν εἶτανε ψέματα. — Τσοῦ, τσοῦ, τσοῦ, μαρὲ ἔ ἔ !, ἔκανε σαπισμένος. Γιὰ τὸν Ἐφηβο ὁ ξάδερφός του τοῦ εἶχε πει πὼς τὸνέ βόηκανε μέσα στὴ θάλασσα μαζί μὲ ἄλλα κομάτια. Ὁ Θεωρῆς, ψάχνοντας καλά νὰ δεβαιωθεί πὼς εἶταν ἄγαλμα μπρούτζινο, φώναξε : — Ξάδερφε, ντεμὲκ αὐτονὰς τῆνικε, ἔ; τοῦ μπρέέ ! . . .

Μὰ τὸ καράδι ἀργούσε κι ὁ Θεωρῆς ὡς ἕνα μὴνα εἶταν ἀμάνετῶ στῆς θειάς τὰ χέρια καὶ τὴ φιλοξενία. Ἐξὸν ἀπὸ τὸ εἰσιτήριο του ποῦθγαλε, δὲν εἶχε παρὰ λίγα λεφτὰ γιὰ φαγὶ τοῦ ταξιδιοῦ. Τόχε σίγουρο πὼς ἀπὸ κει κάποιας ἀπὸ τοὺς γιούς τῆ Ζωνάρᾶ τὴ χαρτοπώληθ' θὰ τὸνέ βοηθοῦσε νὰ περάσει μέσα στὴν Ἀμερικὴ. Στὸ ταξίδι του πρόστεσε κ' ἡ θειά του λίγα ποῦχε γιὰ χαρτζιλία δικὸ της καὶ τὸν ξετιροδόησε. — Ἐννοια σου, ἄμινε, καὶ γὼ θὰ δεῖς τ' ἔν Θεωρῆς.

Σὰν ἔφυγε, ἡ θειά του τράβηξε τὸ γιατιά της. — Θεγέ μ' πιά γλύττωσα μ', τὸ καλὸ νᾶχ' μὰ νὰ μὴν ξανάρτ' τὸ καλὸ νᾶχ' ! . . .

Ὁ Θεωρῆς τώρα πιά ξεχάστηκε στὸ σπίτι τῆς θειάς του. — τῆς ψευτοθειάς — γιατί ἡ ἀνάγκη τοῦ Θεωρῆ τὴν ἀνάδειξε στὴ θέση αὐτὴ γιὰ νὰ τὸν φιλοξενεῖ καὶ νὰ τραβᾷ τὶς ἀγκραιιές του. Πολλὴν κάρου δὲν ἔγινε λόγος πιά γιαντὸν κει μέσα. Ἐνα μεσημέρι γυροῦσεν ἀμέριμινα ἡ θειά τοῦ Θεωρῆ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἀνέβαινε λίγο τὸν ἀνήφορο τοῦ δρόμου, κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸ τράμι. Φορούσε τὰ γυαλικά της καὶ κρατοῦσε τὴ σάντα της στὰ χέρια, μὰ κρεμαστή τσάντα, δῶρο τῆς νύφης της. Μόνον λιγοθυμιά ποὺ δὲν τῆς κατέβηκε, ὅταν, πλησιάζοντας, ἀντίκρουσε τὸ Θεωρῆ, καθισμένον στὰ πόδια του πάνω, σὰν Τούρκος χωριανός, καὶ νὰ κρατᾷε ἀνάμεσα στὰ σκέλια του τὸ περίφημὸ του ζεμπίλι.

— Πὼς ἔν' αὐτὸ, μπρέ παιδί μ' ; ἀρώτησε σταματώντας ἀποσταμένη ἀπὸ τὴν κούρταση τῶν ποδιῶν της καὶ τὴν κόπωση τῆς ψυχῆς της.

Ὁ Θεωρῆς, ἄπλωτος, ἀχτένιστος, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, σκονισμένος, σὰ χαμάλικο κάρου, δὲν μπόρεσε νὰποκριθεῖ. Μόλις σηκώθηκεν ἀπὸ τὴ θέση του κ' ἐστάθη.

— Πὼς ἔν, μπρέ παιδί μ' ; ξαναρώτησεν ἡ ἔρημη θειά του.

— Νά ! ἄντε ἀνοιξ' καὶ τὰ λέμ' μέσα τὰ δικιά μ', ἄμινε, ἔν. . . . ἄφστα. . . ., καὶ δόθηκε στὸ κλάμα, ἔ.

να κλίμα μωρού μὰ κι ἀπελπισμένου.

Ἔτσι κ' αἰετός νὰ ξεσπάσει. Κ' ἔτσι ἐμάθαινε ἡ θειά του τὸ πῶς ὁ Θεωδωρῆς, ἕστερα ἀπὸ ταξίδι ὡς στὸ λιμάνι τῆς Ὑόρκης, δὲν μπόρεσε νὰ ξεμπαρκαριστεῖ κ' ἔμεινε δεμένος μέσα στὸ βαπόρι πὺν τὸν πῆγε γιὰ νὰ τὸν γυρίσουνε πίσω, γιατί κανεὶς γιὸς τοῦ Ζωναρά δὲν θέλησε νὰ τὸν δεχτεῖ «ὡς» εὐθύνῃ του, κι αὐτὸς δὲν εἶχε ὅσα τοῦ χρειάζονταν γιὰ νὰ βγεῖ ἔξω στὴ στεριά, κατὰ τὸν Ἀμερικάνικο νόμο, — ἀχ, θειά, ἦν. ἄντια, ἔβλαψε μὲ φωνὴ δυνατὴ, τί θὰ γίνω δὲν ξαῖω... Χάλασα τὸ ντινλίκ' μου, χάλασα τὴ φαλίσι κ' καὶ νὰ πάθω αὐτὸ τὸ ρεζιλίκ'!... ἄ, ἄ, αὐτὸ δὲν τρώγεται... Γὼ δὲν ἔν βολετὸ νὰ γυρίσω πίσω στὴν πατρίδα,

— Θεωδωρή, σὺ γιὰ μέν, διέ, τὸν ἔλεγε ἡ θειά τ', μὴ γολοσκάνς, γούλια καλὰ θὰ γέννα.

Τέτοις ἀπορηματικὰ λόγια τῆς θειάς του, γιὰ νὰ συγασεῖ ὁ Θεωδωρῆς, τὸν ἔκαμαν νὰ συνέρτει ἀπὸ τὸν ἀπελπισμένον δρόμον πὺν εἶχε πέσει. Στὴν αἰλὴ μέσζ τῶσα ἀναμμένο τὸ καζάνι, θέρμαινε νερὸ γιὰ νὰ πιληθεῖ ὁ Θεωδωρῆς, πὺν εἶταν ψειριασμένος, καὶ νὰ ζευπάσει τὰ ρούχα του, πὺν θρώμησαν καὶ λυγδιασάν. Ρυεῖνον τὸ πανταλόνι του, «τὸ γούρ», ὅπως τὸ λένε, κατανήστικε καλὰ πάνω στὴν πέτρα κ' ἔβναλε, θρωστέ, ἀπὸ πάνω του καὶ τὰ φαουάκια τοῦ Θεωδωρῆ, πὺν ἄν Ἀνταῖος ἀογισεν, ἀμέσως κι ἄλλας, νὰ πένει νερὸ πνέδιον ταξιδιού, ἀλίγιστος κι ἀκούραστος. Φρόνι πὺν περιλίβαινε καὶ τὴ θειά του μέτοχο στὰ σκέδηά του.

— Θειά, ἔτσι θὰ γέν', ἀλλιῶς θὰ γέν', γὼ θὰ πάνω...

Κυλιούσαν οἱ μέρες καὶ τὸ σκέδιο γίνονταν, μιά κ' εἶνε ὁ Θεωδωρῆς τωσπῆσι στρωμένο κ' ἕνα μέρος νὰ ουσάλλει — σὰ νὰ διαμαρτύρονταν καὶ στὸν ἕπνον του, ἀπελώνοντας τὸ Θεό.

— Θειά, γὴ θὰ πάγω, γὴ θὰ πεθάνω μὰ κι ἂν πεθάνω καὶ μείννα τὰ κόκκαλα μ' δωνανά, γὴ ψυχὴ μ' θὰ πετάξ' στὴν Ἀμερικὴ. Θειά μ' θὰ πάγω!

Καὶ τρέχοντας πλάι, στὸ γειτονικὸ μπακάικο, τραβοῦσε ἕνα καποστάρι, γιὰ νὰ σθήσει τὴ δίψα τοῦ ταξιδιού, μὲ τὴ δεκάρα πὺν τοῦδινεν ἡ θειά του. Καὶ τίνοντας τὸ κρασί ξανάλεγε μὲ πείσμα : «Ὅσ' πάγω», κ' ἔσφιγγε τὶς φουῆτες του σὰν συλλογίζονταν τὸν κίτιο τοῦ γυρισμοῦ του, καὶ πρόφερνε : ἀμπρέ, θὰ πάγω γὼ!...

Ἔτσι περνοῦσεν ὁ κ' αἰετός, κ' ἡ Ἀργυρὼ θὰ νειμεύονταν τὸ δίχως ἄλλο τὰ πρῶτα δολλάρια τοῦ Θεωδωρῆ, κι ὁ κύριος Πατρικόπουλος, πὺν πλησίαζε στὸν τάφο, τὸ πρῶτο δῶρον τοῦ ἀγαπητοῦ του μαθητῆ. Ὁ Θεωδωρῆς δὲν ἔγραφε τίποτε ἀπὸ τὰ πάθια του τ' ἀνέλιπται. Ἡ Ἀργυρὼ, ἂν τὰ μάθαινε, θάχε δοκιμάσει «τοῦ ντινλίκ'» τὰ κακιά. Καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν κακογλωσσίαν τοῦ κόσμου. Μὰ ἦρθε τὸ τέλος. Ἐνα βαπόρι τὸν δέγονταν μιά μέρα στὸ κατὰστρωμά του γιὰ τὴ Μασσαλίαν. Ἀπὸ καὶ θὰ πήγαινε στὸ Παρίσι, στὸν ἄλλον γιὸ τῆς θειάς του, κι ἀπὸ καὶ, δουλεύοντας, στὴν Χάρρη, κ' ἔκειθε δίχως νάχει ἀνάγκη καενός, στὴν Ὑόρκη! Δὲν εἶτανε πιά ὄνειρο ἔξαινούσε...

Ἐξῆ μῆνες καὶ πρὸ πολὺ βάσταξε ἡ προστάθεια

του αὐτῆ. Κόποι, φροντίδες, στενοχώριες, στρώθηκαν ἡ μιά πάνω στὴν ἄλλη, ὡς πὺν τοῦκμαζαν τὸ γιοφύρι νὰ φτάσει στὸ πρῶτο τῆς Ἀμερικῆς λιμάνι. Ἐχόντας ὅσα τοῦ χρειάζονταν δολλάρια γιὰ νάμπει στὶς Πολιτεῖες πὺν ὄνειρεύονταν, δίχως καμὴν ἐγγύση, λεύτερος τώρα, ἐγύριζε τοὺς δρόμους τῆς Ὑόρκης. Πατοῦσε τελοσπάντων τὴ λαχταριστὴ γῆ. Ἐκεῖ ἀντάμωσε πατριῶτες, πῆρε πληροφορίες καὶ τράβηξε κατὰ ἴσα στὴν Πολιτεῖαν Ὀχάγιο. Ἐκεῖ εἶχε τὸ μάτι του. Ἐκεῖ θαῦρισε δουλιὰ ξυσφαλισμένη, γιὰ νὰ σταθεῖ καρφὸ στὸν Ζωναράδον τὰ μάτια, πὺν τὸν ἀρνήθησαν στὸ πρῶτο του ταξίδι. Πήγαινε νὰ δεῖξει πὺν ζεῖ. Ἡ ψυχὴ του ἔπλεε σὲ πέλαιο γαλήνης καὶ ἱκανοποίησης. Τὰ μάτια του ὄσκανε ἀπὸ τὸ μεγαλειὸ τῆς νέας γῆς. Καὶ σαστισμένος μέσα στὸνεῖρό του αὐτό, ἔφτασε στὸ περιπόθητο Daijton «Καμάδα» τῶχε νὰ περάσει ὄξω ἀπὸ τὴ θύρα τῶν Ζωναράδων νὰ τὸν ἰδοῦν :

— Δὸ εἶμαι, τελοσπάντων, δῶ!

Χοῶνια περάσανε γιὰ νὰ μάθει ἡ θειά του στὴ Ἀθήνα τί γίνεται ὁ Θεωδωρῆς.

— Γλέπς, ἔλεγε, τώρα δὲ μῆς νουνίξ'... Ἡ θειά ξεγαστέ, ἡ θειά λησμονήθη'...

Ὁ Θεωδωρῆς δουλιὰ σκυλίσια δουλεύοντας, οἰκονομοῦσε τὰ ποθητὰ δολλάρια τοῦ σπιτιού. Σ' αὐτὸ τὰ εἶχε ἀφιερῶσει, νὰ ξεχρεωθεῖ. Στὸ μεταξὺ, ἂν καὶ ὁ κύριος Πατρικόπουλος κίπηθε πρὸς Κύριον, ὅπως ὁ ἴδιος θάλεγε στὸν ἐπικηδεῖο του, ὁ γιὸς του μονάχα μάξενε τοὺς τόκους καὶ τὰ δάνεια, δίχως νὰ μπορέσει νὰ βάλει στὸ χέρι — κρυφὴ ἐπιθυμία θυμῆα τοῦ μακαρίτη, — τὸ σπῆτι τοῦ Θεωδωρῆ, πὺν ξανάνομισεν οἰκονομώνοντας καὶ δουλεύοντας. Ἡ Ἀργυρὼ πέσασε δύστυχες στιγμές, μὰ κοντὰ στὸν πατέρα της δὲν ἀποδυστήχησε οὔτε κ' ἔμεινε ἐρημη. Ἡ τσέπη τοῦ Πατὰ - Σαμαρᾶ ἀδειανὴ δὲν ἔμεινε. Κάποτε λαβαίνε σ' ὄνομα τῆς χρήματα μαζί μὲ τὶς παραγγελίες τοῦ Θεωδωρῆ : — Ἀργυρὼ μ' τ' ὁμολόγο θέλω νὰ δῶ στὰ γέρια μ'. Κ' ἡ Ἀργυρὼ τὸ κατώρθωσε.

— Γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν, εἶπε τότες ὁ Θεωδωρῆς ριψώπων, σὰν τὸ μακαρίτη δάσκαλό του, διδάσκαλε ἀνταπιτέ, τοῦ λοιποῦ λοιπὸν πὺν θὰ τὰ εἰποῦμεν ; Ὁ Θεωδωρῆς ξανάβρισε τὴν εὐθυμία του, τὸν ἀστεῖο τόνον του.

Παίρνοντας τ' ὁμολόγο συστημένο κ' ἔξωφλημένο μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ γιοῦ τοῦ Πατρικόπουλου. — Τῶσα γλυτῶσαι, εἶπε τοῦ ἀδερφοῦ του, πὺν καὶ αὐτὸν τὸν κουβάλησε στὴν Ἀμερικὴ! Καὶ τῆλεγε σπιννῶ. Ἦε τὸση γαρά, μὲ τὸση ἀνακούφιση, πὺν τὸ πηδῶντὸ του ἄστραιψε ἀπὸ εὐδαιμονία.

Σφιχτοὶ τώρα δουλεύαν τὰ δυὸ ἀδέρφια γιὰ τὴν ἐπιστροφή. Τὸ κομμόδεμα ὄλο καὶ μεγάλωνε, ὅσο περνοῦσεν ὁ καιρός, καὶ τὰ χρόνια γιόμιζαν δέκα, μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀργυρὼ τ', ὡς πὺν ἱκανοποιημένος ἀπ' ὅλα ὁ Θεωδωρῆς, τῶθαλε νάφήσει πιά τὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Μάξενε ὅλα τὰ ὑπάγοντά του, ἀκόμα καὶ τὸ περιφημὸ ἱστορικὸ πανταλόνι, μόνον πὺν τὸ ζεμπλί, ὁ ἀχώριστός του στὰ ταξίδια σύντροφος, βγήκε ἀπὸ τὴ μέση.

Ένα μεσημέρι, πάνου στη βράση του ήλιου, ακούστηκε στη θύρα της θειάς του στην Αθήνα ένα χτύπημα διασπαστικό. Στόν ύπνο πάνου, είχαν για ξύλο όποιος χτυπούσε, μα είχαν ο Θεωδωρής, ολόβολος, και τα γέλια του γιομίσανε την είσοδο του σπιτιού.

— Μπαρέ, καλώς τονε... ο Θεωδωρής!

— Καλώς σ'αυ ηρώαμ' άμνια. Νά, ήρταμε, δώ είμαστε.

Ούτε το σήμα του, ούτε το ντύσιμό του, ούτε η φωνή του αλλάξανε, ούτε τα φερσίματά του. Θεωδωρής πήγε. Θεωδωρής ήρτε. Θιμήθηκε τώρα τα παλιά του, τις δυστυχίες του, τα κλάματά του, τις πίκρες του.

— Τίποσα, άμνια, έν γούλα καλά, πάμ' για την πατριδά. Έδωνά — κ' έβγαλε ένα φάκελλο μακρό και γοντού από τη μέσα τσέπη του, — έδωνά, άμνια, έν το πάν! Κι άνοιξε, — γούρωσε τα μάτια του, βλέποντας και το δάχτυλό του πάνου στο φάκελλο. — Άμνια ή θα κατανήσουμ' στης εκκλησιάς την τήρητα Ήπειρά' με το αυτόπλο, ή θα γίνουμ' με το προζπάν! "Οπ' έν ή τήχ'... "Υστερα άνοιξε το φάκελλο κ' έβγαλε ένα χαρτί καλοδιπλωμένο και με γομφωμηχανή γομφέμο, κι άνοιγοντάς το, έκανε να έξηγήσει στην άμνια του την καλόβολη και έγγλέζικα λόγια. Είταν το συμβόλιό του με μιάν Αμερικάνικη εταιρία αυτοκινήτων, που της είχε παρουσιάσει μιάν του εφεύρεση. — Άμνια, άκουσε μιάν εφεύρεση' έν. Και τα τρεχά για τ' αυτοκίνητα να μπορούνε να σκάνε να δέξω, εζώσ' εκατό τόν' φορτίο. "Ο, τ' παρ'ά είχαμ' δέν είχαμ' τόν δώκαμ' για δοκιμές. "Αν πετύχ', είπαι γούλά, ή δέν πετύχ' με το πατόπλο ζουτούλ' θα βγούμ' δέω με την εκκλησιά.

Φυγοιστημένος ο Θεωδωρής που στην Άμνια τον ζήγησε τα μεγάλα του έργα και τις ελπίδες. — Δέ ζητούμ' πολλά πράματα, άμνια, ζητούμ, με τη δουλειά μας να ζήσουμ'.

Στα μετριόφρονα κατά λόγια κλειούνταν ολάκερη θιμιάνα έλπίδων παρ'άξενων, που ο Θεωδωρής δέν μπορούσε στον καθέναν να τις κάνει λιανά. Στο μούτρο του παρουσίαζε τον κακομοιρη, μα όποιος κοιτάζε βαθειά, έβλεπε το θριαμβευτή, το νικητή, που γύριζε σπίτι του γιομάτος ίκανοποίηση για τη δεκάχρονη ξενιτιά του. "Αν δέν είχε κεμέρι μζή του, κοκτούσε δίως ένα φάκελλο που άξιζε δέκα κευέριο. — "Ηρταμ' κ' έμεις, άμνια, κοντά σε μεγάλα κεφάλια, είπε, τραβώντας τον καρπό του, που του πόσισε ή άμνια του, γερασμένη τώρα, με τα γυαλιά στα μάτια, κομμισμένα από τάρτα.

— Πιάσμη, χέρια δ' άν τα χέρια των τζορμπιτζήδων μας, που δέν καταδέχονται να γυρίσανε να μ'α δίνουν. Έλπεται κ' έμεις είμαστε κάτ'. Ζήσαμε σ' έναν τόπο, άμνια, — πήρε φόρα τώρα — που τ' έν ή Αθήνα κοντά τ'... Άχούρ' έν ή Αθήνα! Χρεία έν τί με λές εσύ!

Και ξεδιάλιζε με ευγνωστία στην άμνια του τις ιδέες του για τόν πολιτισμό.

— Δώ είμάστε γούλ' κλέφτες, γούλ' τιποτέν'. Δυό σεντόκια έχουμ' άμνια, μαζί μας, που έχνα τα εργαλεία μας, και δίχως αυτά δέ μπορούμ' και μ'ας θυγχαν ξυνά με τη μύτ' μας. Που έν ή Αμερική. Γούλα με την τάξ'. Τ' είσαι σ' τ' είμα γώ. Έδώ έν οι χασομέρδες που φιλάγνα να σε πάρνα δυό δεκάρες, να

σε κλέψνα να φάν. Και γούλ' δουλά, γούλ' στο τσοδάρ! Δέν έχ' κεί καρνεϊα και καρτέλες και μπαστοϊνια. "Οποιος έχ' μπαστούν' τόν πρώτα για τρελλό. Αυτοί έχει — κ' έννοούσε τους Αθηναίους — δέ μπόρνα να πιούν μήτε νερό. Δώ σε σουντά ό πλούσιος, κεί μες στο τράμ μπορείς, έτσι να με την άγκώνα σ', σουντώντας - σουντώντας, και το Μόργκαν να βγάλς με τη θέσ' του.

Κι όπου κίδουνταν ο Θεωδωρής και στέζονταν χειμαρρος κατάντησε διδάχοντας τάχαθι του Αμερικάνικου πολιτισμού. Δέν ήθελε να σταθεί στην Αθήνα. Νευριασμένος ομαδιάζε να φύγει: το γλιγορώτερο, ως που σε λίγες μέρες γύριζε ο Θεωδωρής στην πατριδα του, φέροντας το περίφημο συμβόλιό του, ως αντιπρόσωπος Αμερικάνικου ξεροστασιού, έχοντας στις τσέπες του τόν πολιτισμό, να τονε σκορπύ πρόχερα. Τόν είχε πιεί με την κοιλιά ο δύσμοιρος, μονάχα που ο ίδιος μύριζε από παλιό Θεωδωρή, από Θεωδωρή καδάσιον της πατριδας του. Δέν είχε άλλεξί νόυλα. Τώρα πάγανε να κοιμηθεί, κίριος του ξεροσκουμένου του σπιτιού, στο πάτωμα του άπάνου, να ξαπλωθεί αλάκερος, με χέρια και πόδια, όπως έλεγε, άλλανοιχα. — Νά, άμνια, τώρα έμα πάγω την πρόβραδιά, θα ξαπλωθώ κάτ', να κοιμηθώ, να νάοξω τα ποδάρια μ' και τα χέρια μ', να καταλίθω ότ' έν δικό μ' το σπ'ε'. "Υστερα θα βγώ την άλλ' μέρα να με δισώνα ο γόδομος και να ποίν: — Τη νταγή τη Χρηστόν' τη Σάιπου ο γιός, ο Θεωδωρής, ήρτε!

Άλθινα έπρεπε να ζει τώρα και ο γιός Ζωνάρας και ή ακκαρίτης ή δάσκαλος ή γιός Πατρικόπουλος, γιό να εξακολουθήσουν, ύστερ' από μιάν πολύχρονη σπατά, από τήση ακκαρή ξενιτιά και γιομάτη περιπέτεια διακοπή, τάστεια τους.

— Λέγε το λοιπόν, Θεωδωρή, λέγε, του διδασκάλου κάτ'...

Κι ο Θεωδωρής μινάφονα νάοχιζε λέγοντας του διδασκάλου του, ξεροσκουένος για — Το λοιπόν, διδάσκαλε, στην Αμερική...

ΠΟΛ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Καθηγητής

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

"Ελα, ξενιθή ταβερτζουά. Άγάπη, έδώ κοντά μου, και γέμισε την κόβτα μου γλυκό καρτά ως τα χείλη τί κι άν τα φύλλα σέρνονται παραδωμένα χάμου; στο καρτελιό σου έν "Ανοιξη και Ιούλιοντα τ' Απρίλη.

Τα φύλλα που πεθαίνουνα κ' ή νόστη του διαβάνει, και τ'απ' μου, που άπόστ'ασην έρμους να πά'νε, δρόμους μ' έφεραν ως την πόρτα σου, γλομή και διαψωμένη, για το γλυκό σου το καρτά, που σβεί τους μαύρους (τόμους).

"Ενω γουσάφι στην ψυχή. Πάρε το ή θέλεις έλο, και δώσε μου, και δώσε μου τη μέση και τη λήθη, για κάθε ψέμα της ζωής, για κάθε ανθρώπου δόλο...

Και με το λάννο χέλι σου, που ήδονικά σκοτώνει, πές μου το έσθια μιάν σονά τ' όσοιο παραμύθι, που σβεί το νού, και τη ζωή γλυκά τη φαρμακώνει.

Ληϊόρα

ΙΟΥΣΤΙΝΑ